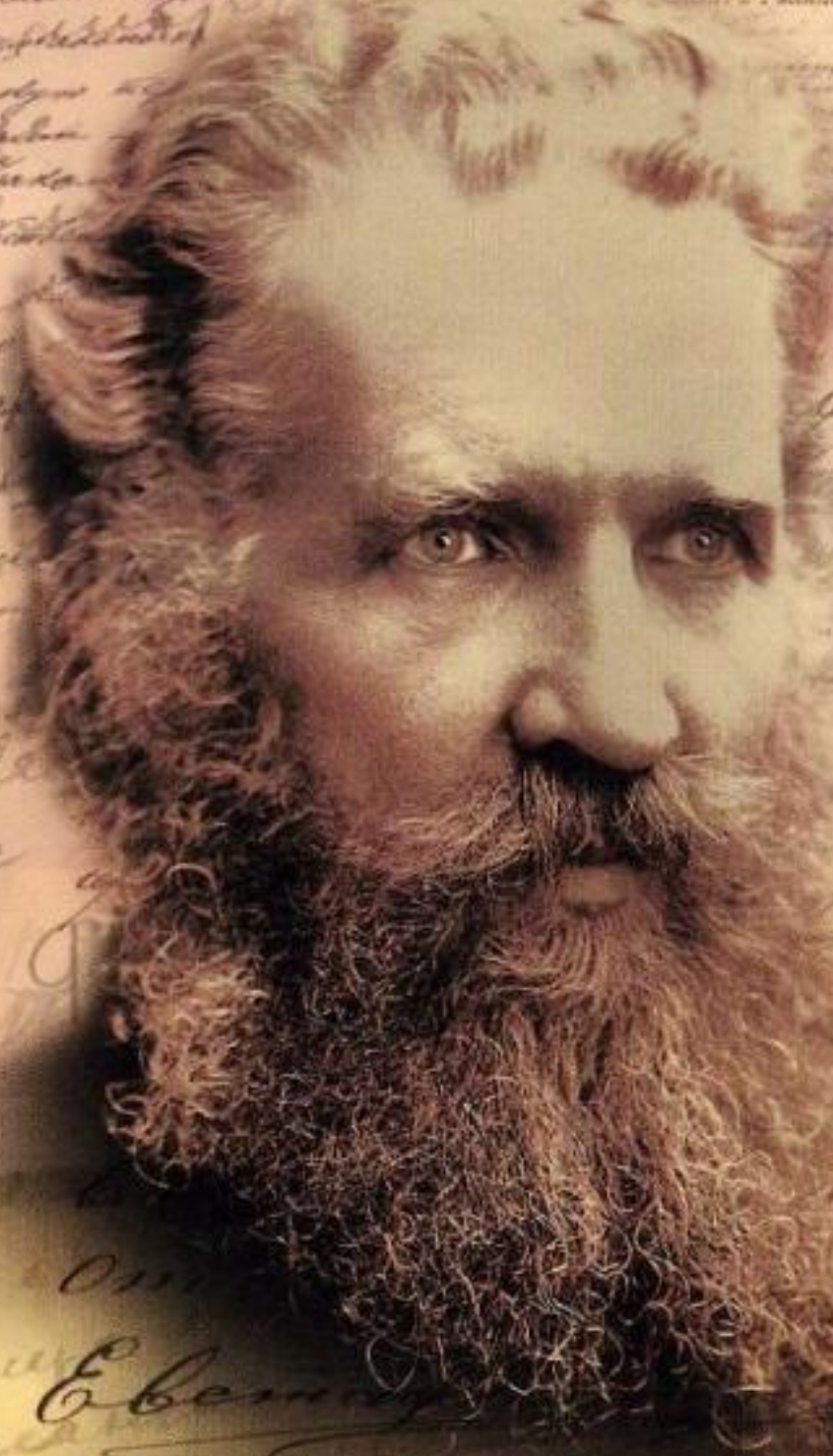

АНДРЕЙ

ШЕПТИЦКИЙ

БЕЛЫЙ МОСКОВИТЪ И СЛАВНО-АНТИОХИЙСКОГО РОДА ПЕРВЫЙ ПЕРВООБРАЗОВАТЕЛЬ
ПЕРВЫЙ ТАТАРСКОГО, АРМЯНСКОГО, ГЕОРГИЙСКОГО, СЛАВЯНСКОГО
ПЕРВООБРАЗОВАТЕЛЬ

ERSELLE

Autriche
Cicic

Роскошная работа

Митрополиту Андрею

Слава

Берг

Государственный музей

Лит. 5

Государственный музей

Государственный музей

Государственный музей

Государственный музей

Государственный музей

Государственный музей

Государственный музей

Государственный музей

Государственный музей

Государственный музей

Государственный музей

Государственный музей

4-е Мая 1910 года
МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ ШЕПТИЦКИЙ

Ярмолинецька централізована бібліотечна система
Ярмолинецька центральна районна бібліотека

*Серія "На допомогу
бібліотекарю"*

*Митрополит
Андрей Шептицький*

(до 150-річчя від дня народження)

методичний посібник

Ярмолинці, 2015

ББК 78.342 (4 УКР)

М 67

Митрополит Андрей Шептицький (до 150-річчя з дня народження) : метод. посіб./ Ярмолинецька ЦРБ, упоряд. Слободян О.Л. – Ярмолинці, 2015 . – 48 с.: іл.

В посібнику подано МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ для використання у проведенні інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення та інформаційні матеріали по плануванні роботи бібліотек району із цієї теми.

Посібник розрахований на фахівців бібліотечної справи.

Упорядник та комп'ютерний набір: Слободян О.Л.,
методист Ярмолинецької ЦРБ

Відповідальна за випуск: Гриб М. А.,
директор Ярмолинецької ЦБС

© Ярмолинецька ЦРБ, 2015

ПОСТАНОВА
Верховної Ради України
Про відзначення 150-річчя з дня народження
митрополита Української Греко-Католицької
Церкви Андрея Шептицького
(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 29, ст.953)

29 липня 2015 року виповнюється 150 років з дня народження митрополита Української Греко-Католицької Церкви, громадського діяча, мецената Андрея Шептицького.

Враховуючи вагомий внесок митрополита Андрея Шептицького у розвиток духовності українського народу, Верховна Рада України **п о с т а н о в л я є** :

1. Урочисто відзначити на державному рівні 150-річчя з дня народження митрополита Андрея Шептицького.

2. Рекомендувати Кабінету Міністрів України:

у двотижневий термін з дня прийняття цієї Постанови утворити організаційний комітет з підготовки та проведення заходів щодо відзначення на державному рівні 150-річчя з дня народження митрополита Андрея Шептицького;

у двотижневий термін після утворення зазначеного організаційного комітету розробити та затвердити план заходів щодо відзначення 150-річчя з дня народження митрополита Андрея Шептицького, вирішити питання щодо його фінансового та матеріально-технічного забезпечення.

У плані заходів передбачити:

видання та популяризацію документальної спадщини митрополита Андрея Шептицького;

проведення на базі вищих навчальних закладів наукових конференцій, круглих столів, присвячених життю і діяльності митрополита Андрея Шептицького;

здійснення заходів зі збереження та реставрації об'єктів, пов'язаних із життям і діяльністю митрополита Андрея Шептицького, встановлення на них пам'ятних дощок.

3. Рекомендувати Львівській міській раді:

скасувати Ухвалу Львівської міської ради від 30.05.2013 року № 2377;

сприяти відновленню будівлі українського шпиталю "Народна лікарня" імені Андрея Шептицького, що знаходилася за адресою: м. Львів, вулиця Озаркевича, 4а.

4. Рекомендувати Державному комітету телебачення і радіомовлення України організувати тематичні теле- і радіопередачі, присвячені життю та творчості митрополита Андрея Шептицького, сприяти висвітленню державними засобами масової інформації заходів, що проводитимуться у зв'язку з відзначенням 150-річчя з дня його народження.

5. Запропонувати:

Українському державному підприємству поштового зв'язку "Укрпошта" видати серію поштових марок, присвячених 150-річчю з дня народження митрополита Андрея Шептицького;

Національному банку України виготовити і ввести в обіг ювілейну монету з нагоди 150-річчя з дня народження митрополита Андрея Шептицького.

6. Контроль за виконанням цієї Постанови покласти на Комітет Верховної Ради України з питань культури і духовності.

7. Ця Постанова набирає чинності з дня її прийняття.

Голова Верховної Ради України

О.ТУРЧИНОВ

м. Київ

17 червня 2014 року № 1330-VII

«Я так дуже хотів би обтерти сльози
з очей тих, хто плаче,
потішити кожного, хто
сумує,
покріпити кожного, хто
слабкий,
оздоровити кожного, хто
хворий,
просвітити кожного, хто
темний...
Я хотів би стати всім для всіх,
щоб всіх спасти...»
Андрей Шептицький

150 років тому народився поляк, який бажав незалежності України. Він був єдиним митрополитом, який заступився за євреїв в часи геноциду. Митрополит Галицький, голова Української Греко-Католицької Церкви Андрей Шептицький – постать суперечлива. Для одних він святий, для інших – ледве не пособник Гітлера.

Андрій Шептицький народився 29 липня 1865 року в родовому маєтку графа Івана Шептицького в селі Прилбичах неподалік Явора на Львівщині. Його мати Софія була дочкою відомого письменника Олександра Фредра. Мала семеро синів, трьох з яких батько назвав на честь галицьких князів Романом, Левом і Юрієм.

Високоінтелегентним обдарованим зростав Роман, який з юних років відзначався богомільністю.

Початкову та середню освіту здобув удома та в гімназії Св. Анни у м. Кракові (Польща). Після закінчення 1883 гімназії деякий час перебував на військовій службі, але через хворобу змушений був її залишити. Навчався на юридичному факультеті Краківського та Вроцлавського університетів. 1888 здобув наук, ступінь доктора права. 1887 здійснив подорож в Україну та Росію, під час якої познайомився з філософом В. Соловйовим та істориком В. Антоновичем. 28.05.1888 року вступив до монастиря отців василіян у Добромилі. У чернецтві прийняв ім'я Андрей. Згодом студював філософію та теологію у Кракові. Після закінчення навчання

отримав наук, ступені доктора теології та доктора філософії. 22.08.1892 був висвячений на священника у Перемишлі, згодом - магістр нови́ків (молодих ченців) у Добромилі (1892-96), а з 20.06.1896 - ігумен монастиря Св. Онуфрія у Львові. Деякий час був професором теології у Кристинополі (тепер м. Червоноград Львівської обл.).

1899 імператор Франц Йосиф I іменував Ш. станіславським єпископом, а папа римський Лев XIII затвердив це рішення (хіротонія відбулася 17.09.1899). Після смерті митрополита Ю. Сас-Кубновського Ш, 1900 року був номінований галицьким митрополитом. Інтронізація відбулась 1901 року у соборі Св. Юра у Львові. Будучи депутатом Галицького сойму і членом Палати панів австрії парламенту у Відні, відстоював інтереси українського населення Галичини. У січні 1906 року очолював делегацію до імператора Франца Йосифа I, яка поставила питання про надання українцям рівних прав з іншими народами Австро-Угорської монархії.

Шептицький підтримував розвиток освітньо-культурного життя у західноукраїнських землях, чим сприяв пробудженню національної свідомості українського населення. 1901 року підтримав Сецесію українських студентів Львівського університету. 1902 митрополит поставив питання про необхідність відкриття української гімназії у Станіславі (тепер Івано-Франківськ), а 1910 на засіданні палати панів вимагав створення українського університету у Львові. Дбав про організацію фахової підготовки молоді. З цією метою сприяв становленню і розвитку хліборобської школи у с. Коршів та садівничої школи у с. Миловаці. Шептицький сприяв і розвитку української культури. 1905 заснував церкву музе́й (згодом перейменовано у національний музей ім. митрополита А. Шептицького). Завдяки піклуванню Шептицького у музеї зібрано одну з найбільших у Європі збірок іконопису. На кошти митрополита придбано будівлю, в якій розмістилася художня школа О. Новаківського, а також майстерні М. Сосенка та О. Куриласа. Шептицький надавав стипендії молодим українським митцям для здобуття художньої освіти у кращих навчальних закладах Європи. 1903 заснував Народну лічницю, яку 1930-38 роках перетворили на сучасний шпиталь. Шептицький був ініціатором і засновником Земельний банку у Львові (1910),

підтримував діяльність українських культурно-просвітницьких товариств «Просвіта», «Рідна школа», «Сільський господар».

Шептицький приділяв постійну увагу організації та розвитку національно-релігійного життя у західноукраїнських землях. З його допомогою велося будівництво духовної семінарії у Львові, засновано бібліотеку станіславської Капітули. 1901 заснував чин Св. Теодора Студита, 1913 запросив до Галичини чин Редемптористів, які прийняли східний обряд і створили свою гілку. Опікувався також жіночими згромадженнями Сестер: Пресвятої родини, студиток, милосердя, Св. Вікентія, Св. Йосифа, священномученика Йосафата. Скликав синоди та конференції єпископату греко-католицької церкви. Важливою була екуменічна та унійна діяльність Шептицького. У цих справах він двічі відвідав Росію (1907, 1912) та Білорусь. Заснував Рос. католицьку церкву. Створив апостольський вікаріат для вірних греко-католицької церкви у Боснії, 1908 направив туди для місійної діяльності ченців-студитів. 1907 Шептицький добився призначення єпископа для США, а 1912 і для українських поселенців у Канаді. 1910 брав участь у Євхаристійному конгресі в Монреалі. Шептицький був ініціатором Велеградських з'їздів (1907-27), у Бельгії створив східну гілку ордену бенедиктинців.

Після окупації на початку Першої світової війни Львова російськими військами митрополит Шептицький був 18.09.1914 заарештований і вивезений спочатку до Києва, а згодом - до Росії, де утримувався у Новгороді, Курську та Суздалі. Після Лютневої революції 1917 звільнений.

1917 провів низку заходів, спрямованих на поширення і зміцнення католицької церкви в Росії. У березні 1917 організував у Петрограді синод Рос. католицької церкви і призначив о. Леоніда Федорова екзархом для католиків візантійського обряду в Росії. Перебуваючи у Києві, митрополит призначив о. Михайла Цегельського екзархом для католиків візантійського обряду в Україні. У Києві налагодив контакти з провідними діячами Української Центральної Ради.

У вересні 1917 Шептицький повернувся до Львова і відразу включився у політичне життя краю. 28.02.1918 у Палаті панів виступив з промовою, в якій відстоював право всіх націй імперії на самовизначення з урахуванням етнографічних факторів та підтримав укладення у Бересті мирного договору з УНП

(Берестейський мир 1918). 3 жовтня 1918 - член Української Національної Ради ЗУНР-30 УНР 1918-1919. Під час українсько-польської війни 1918-1919 років інтернований польськими властями. 16.12.1920 здійснив поїздку до Рима, звідти поїхав на візитацію українських поселень у Північній та Південній Америці. У своїх виступах обстоював ідею незалежності та соборності України, засуджував окупацію Польщею Галичини і ліквідацію української державності у західноукраїнських землях. Після повернення у кінці вересня 1923 Шептицького заарештовано та інтерновано у м. Познані. Лише після особистого звернення римського папи Пія XI його звільнили, і в січні 1924 Шптицький повернувся до Львова.

У міжвоєний період продовжував роботу з розбудови греко-католицької церкви. За ініціативою Шептицького було засновано Львів, греко-католицьку академію (1928), Богословське наук, товариство (1929), Український католицький інститут церковного з'єднання ім. митрополита Рутського (1939). Продовжуючи унійну діяльність, відновив роботу Голландського унійного апостолату, у Бельгії - східну гілку ордену бенедиктинців, започаткував унійний рух в Англії.

В умовах польської окупації Галичини постійно залишався оборонцем українського населення. Засуджуючи насильницьку колонізацію краю, дискримінацію українського шкільництва, антиукраїнську національну політику, репресивні акції уряду в Галичині та Волині в 1930, Шептицький намагався консолідувати політичні, сили українського суспільства. Він неодноразово звертався до керівників Польської держави, добиваючись припинення «Пацифікації». 1933 митрополит разом з іншими єпископами підготував (видав) послання, в якому засуджувався штучний голод, організований більшовиками в Україні. Важливе місце в діяльності митрополита у ці роки займав захист прав православного населення Волині, Холмщини, Підляшшя та Посяння. 1938 склав листа, в якому було заявлено протест проти переслідувань православних віруючих на цих землях. Після звернення Шептицького та інших церковних діячів до папи римського Пія XI польська влада припинила нищення православних церков. У березні 1939 році митрополит вітав проголошення незалежності Карпатської України.

Після приходу більшовицьких військ у Західну Україну в умовах переслідування УГКЦ (закривалися духовні навч. заклади,

монастирі, церк. видання тощо), незважаючи на слабе здоров'я і похилий вік, Шептицький намагався відстоювати права церкви і вірних перед новою владою. У своїх зверненнях до молоді, батьків, ченців Шептицький закликав до цілеспрямованої праці, вірності ідеалам церкви. Передбачаючи наростання репресій проти церкви, митрополит таємно 1939 висвятив на єпископа свого наступника - ректора Львів, духовної семінарії о. Йосипа Сліпого. У жовтні 1939 Шептицький призначив екзархів для вірних візантійського обряду, що проживали на території Радянського Союзу: єп. М. Чарнецького для Волині та Полісся, о. К. Шептицького для Росії та Сибіру та інших.

У 1941-1945 роках митрополит Андрей вітав відновлення української державності і створення уряду Української держави - Українського державного правління на чолі з Я. Стецьком (лист Шептицького від 1941). 1941 Шептицький очолив Українську Національну Раду, а 1944 - Всеукраїнську Національну Раду. Митрополит негативно ставився до німецького окупаційного режиму.

Засуджуючи переслідування євреїв, звернувся з протестом щодо нищення єврейського населення у Галичині до рейхсканцлера Г. Гіммлера. За згодою Шептицького значна кількість євреїв переховувалась у греко-католицьких монастирях і навіть у митрополичій резиденції. 1942 було видано пастирський лист митрополита «Не убий», в якому містилися заклики до примирення політичних сил українського суспільства, засуджувалися політичні вбивства і містилися застереження про відлучення від церкви організаторів і виконавців подібних злочинів. Під час Другої світової війни Шептицький ставив питання про об'єднання всіх християн України навколо Київського патріархату у єдності з Римським престолом, але не знайшов розуміння з боку окремих ієрархів церкви та української інтелігенції.

Політична діяльність митрополита

В 1901 р. закрив греко-католицьку семінарію на знак підтримки сецесії (відступництва) українських студентів із Львівського університету. В 1903 р. він приєднався до бойкоту з українськими депутатами Галицького сейму. Засудив Січинського (вбивцю графа Потоцького) в посланні перед Томиною Неділею 1908 р. Ця подія

підживила неприхильне ставлення української громадськості до митрополита.

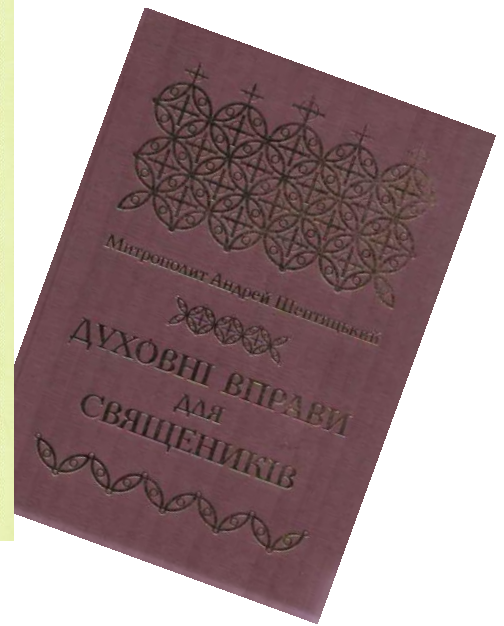
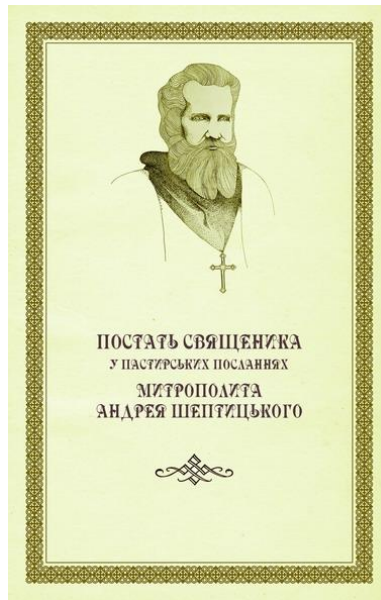
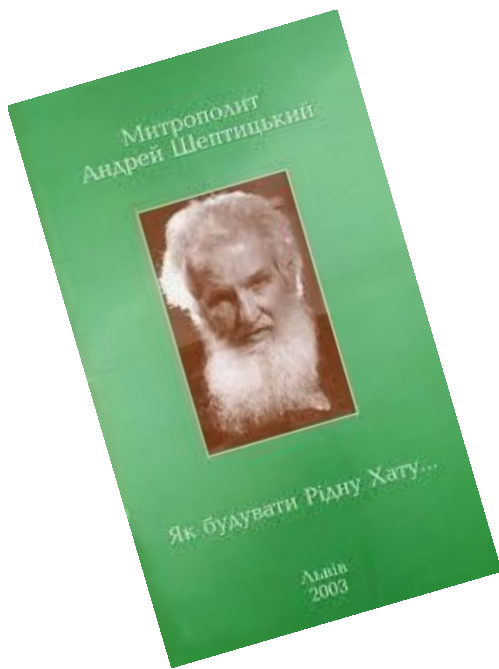
Загальна позиція митрополита у політичних справах була такою: він закликав духовенство не ув'язуватися в політику і сам подавав приклад. Як Галицький митрополит він був членом Галицького сейму і Палати панів у Відні, але в стінах обох цих шановних закладів до 1914 р. з'явився лише двічі і обидва рази виступав не на політичні, а на освітянські теми (Шептицький домагався відкриття українських гімназій та українського університету у Львові).

Весь період свого служіння Шептицький марно намагався домовитись з урядами різних країн про створення автономної української держави, нехай і при будь-якому протектораті. Найбільшим політичним досягненням митрополита стала в 1914 р. домовленість з польською стороною про виборчу реформу, яка б збільшила політичне представництво українців у Галицькому сеймі. Здійснити її завадила війна. У роки першої світової війни був заарештований за антиросійську агітацію і висланий до Києва, Новгорода, Курська, а потім ув'язнений в Спасо-Євфимієвському монастирі в Суздалі. Звільнив митрополита Андрея Тимчасовий уряд – за нього замовив слівце міністр юстиції Александр Керенський. Звільнений наприкінці 1917 р. священник повернувся до Галичини.

Після розвалу Австро-Угорщини він ратував за незалежну Україну і активно включився в політичне життя ЗУНР, за що і був заарештований польським урядом: уперше у 1918 р., з початком українсько-польської війни, вдруге – у серпні 1923 р. Улюбленого народом священника тримали в митрополичих палатах на Святоюріївській горі (у пресі його називали «привидом Святого Юра»). Митрополит пропагував ідею зближення та об'єднання християнських церков, засуджував голодомор 1932-1933 рр. в Україні.

Митрополит Шептицький і українська культура

Він був великим естетом. Любив мистецтво усією душею. Скільки разів ще в юності подорожував за кордоном лише з однією метою – вивчати живопис, архітектуру, ознайомитися з культурою тієї чи іншої країни. Але також з не меншою цікавістю вивчав і українське мистецтво, збираючи усе вартісне, рятуючи від загибелі. Ще перебуваючи в Добромильському монастирі, митрополит Андрей часто бував у маленькій церковці в околиці біля лісу. Там

він завжди довго медитував коло старенького іконостасу, намальованого невідомим сільським художником.

Вже будучи єпископом, Шептицький чудом врятував ці ікони від загибелі. Церкву зруйнували, збираючись на її місці побудувати нову, а ікони хотіли спалити як старий непотріб. Шептицький нагодився саме вчасно і буквально витяг їх із вогнища. Згодом вони склали сакральну колекцію, яку митрополит започаткував саме в соборі св. Юра, яка зберігалася в п'яти кімнатах. Це й був перший музей. У збірку увійшли й цінні давні ікони, які митрополит Шептицький привозив, подорожуючи Італією. Згодом він придбав приміщення для музею, будинок польського маляра Яна Стики неподалік від собору св. Юра. 1905 р. Митрополит Андрей запросив до співпраці доктора мистецтвознавства Іларіона Свенціцького. Він став першим директором музею. Цього ж року Свенціцький побував у Почаєві, Бердичеві, Житомирі, Києві, на Лемківщині, Гуцульщині, а також у Москві, Петербурзі, Мінську, Вільні, звідки привіз для музею ікони та іншу цінну церковну атрибутику. До співпраці було також запрошено знавця давньої української ікони, маляра Модеста Сосенка, який зібрав багато старих ікон із Долинщини.

Шептицький дбав про те, щоб зберегти якнайбільше пам'яток нашої цінної старовини. Найкращі, найцінніші зразки давнього мистецтва могли багато чого навчити як митця, так і просту людину, а невірного, можливо, наблизити до віри, до Бога, відкрити щось світле і добре... Невдовзі в музеї з'явилися й стародруки, рукописи. Було запрошено до співпраці відомого вченого,

дослідника церковної та народної архітектури Вадима Щербаківського. Музейні збірки стали джерелом цікавих досліджень не тільки українських, а й зарубіжних учених. Українська інтелігенція всіляко намагалася підтримати такий перший на Західній Україні масштабний музей. Йому передали цінні архіви професори Іван Пулюй та Володимир Шухевич. Для допомоги музеєві було засновано Товариство охорони української старовини. Митрополит закликав свідомих духовних осіб, малярів та інтелігенцію ставитися до свого сакрального надбання з трепетною повагою та благоговінням, при можливості рятувати, збирати ці вартості, адже це не тільки культурний скарб, не тільки скарб минулого, а й скарб віри. Вони покликані відкривати нам і нашим нащадкам не тільки найкращі традиції сакрального малярства, а й дарувати одкровення людської душі, одкровення християнської сутності свого народу.

1911 р. митрополит Андрей вирішив придбати для музею більше приміщення. Ним став будинок професора Дуніковського, де й тепер (проспект Свободи, 41) є цей музей, а колишній будинок Стики, він віддав геніальному художнику, якого підтримував матеріально, Олексі Новаківському, який влаштував у ньому свою майстерню і малярську школу. З ним працювало ще двоє відомих художників, яких теж підтримував митрополит – Осип Курилас і Модест Сосенко. Згодом зі школи Новаківського вийшли чудові відомі художники – М. Мороз, С. Гординський, М. Левицький, В. Гаврилук, які значно збагатили українське мистецтво.¹³ 1 грудня 1913 р. Кураторія музею запропонувала назвати його ім'ям митрополита Андрея Шептицького. Але митрополит скромно відмовився, натомість запропонувавши дати музеєві назву Національного. Цього ж таки року Національний музей було відкрито для загального відвідування, і відтоді він стає відомим не тільки в Україні, а й далеко за її межами. Тут витворюються традиції, ведуться реставраційні та науково-дослідницькі роботи. Видаються цікаві наукові праці: «Про музей і музейництво», «Прикраси рукописів», «Початки книгопечатання на Україні» І. Свенціцького, «Дерев'яні церкви Галицької України», «Іконопис Галичини» Лушпинського, «Каталог старопечатних книг церковного музею»... З Національним музеєм пов'язані славні імена Ярослава Пастернака, автора книги «Археологія України», згодом

директора Музею наукового товариства ім. Т. Шевченка, Михайла Драгана, автора двотомника про церкви, поета Богдана Кравціва, Ярослави Музики, художниці та реставратора...

Митрополит Андрей Шептицький писав: «Національний музей допомагає митцям у кожному напрямі – не лише малярам, скульпторам, музикам і письменникам, а й ремісникам всякого роду пізнавати свій нарід і усвідомити собі дорогу власної творчості». Створення Національного музею було великим поступом у нашій культурі. Його фонди сьогодні є одними з найбільших у світі. Збережені старовинні сакральні пам'ятки виявилися найкращими взірцями не тільки українського, а й світового мистецтва. Вивчення їх дало нам розуміння найкращих традицій малярства, вони дали напрямок для розвитку сучасного, модерного українського сакрального мистецтва, в якому чудово збереглася стара першооснова тих відомих і невідомих давніх малярів, «живі» фарби з ікон яких і досі промовляють до нас... І дуже тішить те, що у великого митрополита сьогодні є послідовники, які подовжують його святу справу.

Благочинність та меценатство

Однією з мало згадуваних, але значущих для висвітлення соціальних акцій митрополита було те, що він добився в австрійського уряду допомоги для вдів священників.

Під час Другої світової війни православні священники і миряни Кам'янця зверталися до митрополита Шептицького по допомогу — фінансову і суто церковну: книги, ризи, літургійне начиння тощо, посилаючись на те, що він же є єпископом їхнього міста, — і митрополит у допомозі не відмовляв.

Митрополит підтримував діяльність українських культурно-просвітницьких товариств «Просвіта», «Рідна школа», «Сільський господар». Заснував Український Національний Музей, купив в 1905 р. для нього приміщення за 34 тис. доларів (з допомогою євреїв, бо поляк-власник не бажав продавати будинок українцям). Завдяки піклуванню Шептицького у музеї зібрано одну з найбільших у Європі збірок іконопису. Церковні, гуманітарні фундації: найперша — Єпархіальна бібліотека в Станиславові (передав 4 тисячі книг із особистої бібліотеки), Академічний Дім, Народня Лічниця (яку згодом (1930—1938 рр.) перетворили на сучасний шпиталь), гімназії; клопотанням до чеського уряду

врятував українську господарську академію в Подєбрадах. Шептицький був ініціатором і засновником Земельного банку у Львові (1910 р.). На кошти митрополита придбано будівлю, в якій розмістилася художня школа Олекси Новаківського, а також майстерня Модеста Сосенка та Осипа Куриласа. Шептицький надавав стипендії молодим українським митцям для здобуття художньої освіти у кращих навчальних закладах Європи. Ним заснована Львівська Богословська Академія (в 1928 р. єдиний український вищий навчальний заклад за Польщі); на сиротинці передав разом 1 млн. доларів; посилав подарунки на Песах єврейським убогим дітям.

Заходами Комісії охорони природи при НТШ митрополит дав розпорядження утворити на землях Львівської митрополії заповідник кедрових лісів на горі Яйко, що біля Підлютого, та заповідник степової рослинності біля Чортової Гори на Рогатинщині. То були одні з перших природних заповідників у Західній Україні. Сприяв відкриттю курортів (напр., Черче).

Діяльність митрополита за радянської та нацистської окупації

Андрей Шептицький схвалював напад Гітлера на СРСР, марячи, що фашисти викорінять червоний терор і більшовиків, які руйнували храми. Страхітливі злочини «перших совітів» були причиною його ривітання «побідоносному німецькому війську» 5 липня 1941 року. Були на те й особисті причини: 27 вересня 1939 р. в Прилбичах брата А.Шептицького, Лева, з дружиною, всіма членами сім'ї й працюючими у них селянами - разом 13 осіб, розстріляли працівники НКВД; над родовою усипальницею Шептицьких скоєно наругу, сімейний маєток Шептицьких було пограбовано, знищені цінні стародавні документи. Проте невдовзі після вступу німецьких військ на українські землі Шептицький розчарувався в намірах німців і єдиний з європейських єпископів Європи відкрито й беззастережно виступив проти нацизму в багатьох пастирських посланнях. Двічі митрополит звертався з протестом щодо нищення єврейського населення у Галичині до райхсфюрера СС Гімmlера (грудень 1941, лютий 1942). 29-31 серпня 1942 р. він написав листа до Папи Пія XII. Зокрема, в цьому листі митрополит так охарактеризував нацизм: «Ця система брехні, обману, несправедливості, грабунку, спотворення всіх ідей

цивілізації та порядку; ця система егоїзму, перебільшеного до абсурдної межі тотального божевільного націонал-шовінізму, ненависті до всього, що є красивим та добрим, ця система становить собою таке щось феноменальне, що найпершою реакцією при вигляді цього монстра є оніміле здивування. Куди заведе ця система нещасний німецький народ? Це може бути не що інше, як дегенерація людства, якої ще не було в історії.»

21 листопада 1942 р. - послання «Не убий», в якому містилися заклики до примирення політичних сил українського суспільства, засуджувалися політичні вбивства і містилися застереження про відлучення від церкви організаторів і виконавців таких злочинів. За згодою Шептицького значна кількість євреїв переховувалась у греко-католицьких монастирях і навіть у митрополичій резиденції. Він допоміг врятувати від смерті більше 150 іудеїв - утікачів з гетто і Янівського табору. Наказав сховати понад 200 єврейських дітей та цінні єврейські документи, переховуючи їх в криптах, в монастирських школах, в дитячих притулках Львова та околиць. За допомогою митрополита Андрея Галицького євреям видавалися фальшиві свідоцтва про хрещення, що рятувало їм життя. Священник організував підпільні групи людей, які допомагали переховувати євреїв. В цій благородній справі йому допомагали люди, які протестували проти розв'язаного фашистами голокосту проти євреїв, серед інших, були сестра Йосифа Вітер (у 1946 р. її ув'язнено комуністичним режимом загалом на 30 років) і рідний брат Климент (37 євреїв; на фабриці взуття, яка належала студитам, — ще 16 євреїв; арештований радянським режимом 1947 р.). Були розроблені спеціальні маршрути, по яким таємно переправляли іудеїв в більш безпечну Угорщину. Така позиція митрополита приводила до обшуків нацистами собору Св. Юра, під час яких німці розкривали навіть труни покійників. Але гестапо не зачіпало старця-митрополита, не бажаючи викликати обурення допомагавших їм пособників, які шанували митрополита. Слід, зауважити, що митрополит приховував цю свою порятункову акцію від більшої частини духовенства — і тому, що цього вимагали обставини, і через антисемітизм значної частини священників. З неприхованою симпатією пише про шляхетну поведінку Андрея Шептицького під час війни рабин Давид Кагане у своєму «Щоденнику львівського гетто».

Митрополит Андрей також спричинився до створення Першої Української Дивізії «Галичина», підтримавши цю ідею, адже відомі його слова до Володимира Кубійовича: «Немає майже ціни, яку не треба б дати для створення української армії», які вперше пролунали ще влітку 1941 р., а вдруге у 1943 р. у розмові з В.Кубійовичем щодо політичної доцільності та морального виправдання такого кроку. Передчуваючи, що радянська влада буде нищити Церкву, митрополит заповідав, щоб священники, ченці і черниці вчилися якогось ремесла.

Помер Владика 1 листопада 1944 р., близько 13 години, три дні перед тим переставши з будь-ким розмовляти. Його похорон у зайнятому радянськими військами Львові перетворився на грандіозну маніфестацію. Перша шпальта газети "СВОБОДА" про вбивство митрополита Шептицького. Похований в крипті собора Святого Юра – свого Львівського митрополичого кафедрального храму.

Митрополит і українська молодь

Митрополит Андрей Шептицький був електричним струмом для всієї тодішньої української молоді. Він зарядив її силою поборювати важкі перепони на майбутній хресній дорозі України. Як добрий пастир він указував молоді правильний шлях на Божих основах, вимагав мурашиної праці в усіх ділянках життя, був щедрим меценатом всієї молоді, від ясел до повноліття, проте спонукав усіх до самостійної ініціативи та підприємливості, оцінював і молодечі організації, які взорувалися на ті напрямки виховання.

У 34 роки він посів єпископський престол у Станіславові. 90 літ тому він відразу ж наголосив на важливості справжнього християнського виховання всієї української молоді. У першому слові митрополита до віруючих єпархії він закликав батьків: «Ви ж, батьки, при виховуванні своїх дітей, стережіть їх від гріха і блудної неправдивої науки, наче від смерті!.. Пам'ятайте, що християнське виховання є більшим добром, ніж усі добра світу!» І далі: «Закладайте, Мої Браття, по селах читальні і захоронки для дітей! І дбайте, щоб діти ходили до школи!». Також він не забуває і про вчителів: «А ви, що безпосередньо працюєте над вихованням молоді, дбайте не менше над просвіченням її розуму, як над ублагородненням її сердець. Подавайте молоді таку освіту, яка навчила б її не тільки теорії, але теж і практики. Учіть її, як має

жити! Збуджуйте в неї бажання й охоту до того, що є підставою багатства і сили народу. Нехай уже малі діти вчаться любити свою землю, свою Батьківщину, нехай учаться працювати для неї... Виробляйте в молоді самостійність та індивідуальність! Учíte її більше числити на себе, ніж на других! Учíte не оглядатися на поміч уряду і краю, а власною ініціативою дороблятися самостійного буття!.. Виробляйте у молоді почуття правости та сумлінної праці!»).

У пастирському листі до українського народу в 1909 р. він закликає: «Нехай українська молодь у кожнім поколінні видає много людей совісної й глибокої праці, нехай видає великих учених, правдивих артистів, знаменитих письменників, адвокатів, лікарів, архітектів, великих промисловців і здібних купців. Нехай кожний виростає на горожанина, праця котрого принесе народові і користь, і славу».

До самої молоді митрополит Андрей звертається у Слові до української молоді в 1932 р.: «Служба любові, мої дорогі, не знає лаврів, як довго жертва ще не повна, а жертва однієї хвилини не заступить довголітньої муравлиної праці. Не зривами однієї хвилини, лише безупинним напруженням і безупинними жертвами аж до крові й смерті багатьох поколінь двигается народ». У промові на святі «Українська молодь — Христові» у 1933 р.: «Станьмо апостолами тієї вірности Христові, яку ви торжественно прирекли! Почуття того піднесеного духа, тієї духової вартости й рішучої волі в будучому житті бути вірним Христові — передайте іншим...». Як Львівський Архиєпископ і Галицький Митрополит у 30-их і 40-их роках дає високу оцінку українській молоді за гарячу любов до Батьківщини, деколи аж до цілковитої самопожертви, та водночас і застерігає перед відкиданням авторитету старших насильством та закликає до толерантності й любові до ближнього. В особистих зустрічах зі своїм народом митрополит з особливою увагою, ставився до молоді й дітвори, а зокрема до сиріт. Він знаходив час для спеціальних зустрічей з ними, на яких вів розмови з кожною дитиною, пізнавав її турботи, бажання, і це ясним променем зігрівало дитячі серця.

Щоб вберегти від злиднів священичих сиріт, Андрей як член австрійської Палати Панів домогся постійної, хоч і невеликої, але щомісячної пенсії для вдів і сиріт священиків. Особливо він опікувався тисячами воєнних сиріт Першої світової війни. З нагоди

повернення митрополита з російського ув'язнення в 1917 р. галицька громада склала пожертву любові й назвала це Фондом ім. Андрея Шептицького. Невдовзі він уп'ятеро збільшив його власною пожертвою та заснував притулок для сиріт у Львові. Під час поїздок до Північної Америки в 1920-22 роках митрополит Андрей, окрім інших завдань, інтенсивно збирав фонди для воєнних сиріт, економлячи дуже власні видатки. Митрополит Шептицький щедро допомагав також сестрам Василянкам у фінансуванні їхнього сиротинця, особливо дбав про добре харчування сиріт. У 1925 р. оо. Студити побудували з Його допомогою новий центр на Кайзервальді у Львові (Кривчиці), де примістили сиротинець. Митрополит заснував також перший монастир сестер Студиток у Яхторові коло Унева, де були також притулок і сиротинець для дітей віком до семи років. В Інституті св. Йосафата у Львові теж жили сироти, котрим щедро допомагав священник.

Загальна сума його власних пожертв для сиріт перевищувала півмільйона тодішніх доларів. Він заснує «Порадню матерів» на Янівському передмісті у Львові, яку веде Товариство опіки над молоддю в купленому та подарованому митрополитом будинку «Дитячі ясла», й «Українську лічницю» в місцевості, де найбільш заробітчани та їхні діти отримували медичну опіку задармо, а часто — і допомогу на прожиття. Щоб не допустити денаціоналізації та деморалізації впливу вулиці, митрополит Шептицький організовує притулки, дитячі садки для дошкільної дітвори батьків, котрі працювали. Тут сестри та світські виховательки викладали дітям моральні та патріотичні основи життя. Водночас Митрополит Андрей щедро допомагав приватному народному семикласовому шкільництву, яке вели сестри Василянки і товариство «Рідна школа». Він подарував йому чотири будинки у Львові: «Рідній школі» ім. князя Льва — на Личакові, де була також читальня «Просвіти», а школу ім. Б.Грінченка примістив на Святоюрській горі. Ці приватні українські школи були великою перешкодою денаціоналізації, бо якби їх не було, то єдина міська українська школа ім. Маркіяна Шашкевича не змогла б вмістити всіх українських дітей Львова, тож решта розпливлася б у польському шовіністичному морі. Саме товариство «Рідна школа» не змогло б утримувати їх, бо більшість учнів була з таких бідних родин, що не могла платити за навчання, і часто не мала

навіть елементарного шкільного приладдя, а то й теплого одягу. Там здобували вони справжнє релігійне та патріотичне виховання щиро відданих учителів, нерідко навіть висококваліфікованих.

Дбав Шептицький і про подальшу долю бідної молоді й уможлиблював їй фахову ремісничу освіту, щоб молоді люди скоро могли себе утримати. Він заснував і утримував у Львові ремісничу школу при Городоцькій вулиці, дівочу кравецьку школу «Труд», хлоп'ячу ремісничу бурсу на Пасіках, дяківську школу з бурсою, в якій учили, між іншим, диригентської майстерності, а навіть книгознавства, засад кооперації та господарювання громадським добром і ремесла. Поза Львовом він був фундатором першої української сільськогосподарської школи товариства “Просвіта” в Миловані коло Галича з відділами молочарським, садівничо-городничим і господарським, а також першої сільськогосподарської школи для сільських господинь у Коршеві Коломийського повіту, де була і садівнича школа. У Львові митрополит заснував велику бурсу «Рідної школи» для молоді, яка ходила до гімназії чи інших шкіл, а крім того, Інститут ім. св. Йосафата. У той час багато українських молодих дівчат працювало служницями в польських і жидівських домах. Аби вберегти їх від релігійних, національних, економічних і моральних збитків, Шептицький купив у Львові дім для їхнього товариства «Будучність», що опікувалось ними. Як бачимо, митрополит хотів відродити колись чисельний і знаний стан українських ремісників та вишколити новітніх працівників сільського господарства, відтак економічно піднісши народ. Зазвичай при тому він давав ремісничим школам маєтки, щоби вони були самодостатні, й тим учив також самоуправління.

Не занедбував митрополит виховання провідної верстви в середніх школах. В 1906 р. він фінансував жіночу гімназію, а згодом і вчительську семінарію.

Під час пацифікації в 1930 р. поляки закрили 7-ий і 8-ий класи в кількох гімназіях, і митрополит Андрей створив матуральні класи для них, а також заснував другу «Малу семінарію» в Рогатині. Там знаходили притулок усі вигнані з державних шкіл за політику, особливо за членство в ОУН. До тих «Малих семінарій» приймали також православних із Волині, до яких ставилися з великою толерантністю. Шептицький запросив до Галичини Чин Редемптористів, купив їм майно на Збоїськах і Голоску, де вони вели вищу виховну діяльність для хлопців. Вимагаючи від усіх

відданої праці, митрополит розумів вагу здорового відпочинку серед чудової природи в рідному довкіллі, серед повних посвяти вихователів, котрі посилювали релігійно-патріотичне виховання молоді на дозвіллі. Він зобов'язав товариство «Просвіта», передаючи йому маєток у Миловані над Дністром, приймати бідних дітей на літній відпочинок.

Митрополит Андрей був великим добродієм «Пласту». Частину своїх маєтків у Карпатах Він подарував на пластові табори: гору Сокіл — на юнацький табір, якому подарував дерево на будівництво колиб, а площу коло своєї літньої резиденції в Підлютому — на табір новацтва Остодір, названий його іменем. Часто любив перебувати серед пластунів, говорити з ними, вислуховувати їхні проблеми. Коли польська влада заборонила «Пласт», священник ініціював Католицьку асоціацію української молоді «Орли», що продовжувала працювати з молоддю наближеними до пластових методами та проводила літні табори у Крилосі коло Галича, на Соколі, у Страдчі коло Янова й у Михайлівцях коло Рогатина. Табір Остодір продовжував свою діяльність під опікою Українського товариства вакаційних осель.

Андрей Шептицький розумів вагу друкованого українського слова для молоді, тому сприяв видавництву журналу-місячника «Наш приятель» для дітей, серії книжечок «Бібліотека «Нашого приятеля», «Цікаві оповідання», журналів «Поступ» (для молоді середнього шкільного віку) і «Українське юнацтво».

Підсумовуючи багатогранну діяльність митрополита Андрея Шептицького, визначаємо, що велику частину її займала праця над майбутнім українського народу, праця над молоддю. Як монах він спеціально присвячував увагу найбільш покривдженим — сиротам і бідним. Він прагнув піднести свій народ не лише вихованням провідної верстви, але також поширенням фахової, ремісничої, сільськогосподарської та технічної освіти серед усієї молоді.

Релігійно-патріотичне виховання він заохочував посилювати під час заслуженого відпочинку в таборах молоді серед чудової природи та забезпечував той відпочинок головно найбільш бідним. Дбав, аби молодь могли виховувати також відповідні журнали та книжки.

«Праведник світу»

В Ізраїлі за клопотанням Давида Кагане розглядалося питання про присвоєння А.Шептицькому звання «Праведник світу». Але, коли дійшло до голосування (1981), з 13 членів комісії двоє утрималися (в т. ч. Д.Кагане), 5 висловилися за присудження звання та 6 були проти. У результаті звання присвоєно не було. Серед причин відмови були вказана «підтримка дивізії СС „Галичина"», звинувачення у начебто ідеологічній близькості Гітлеру та ряд заперечень, пов'язаних із тим, що начебто митрополит міг зробити для порятунку євреїв значно більше.

Негативне рішення Яд ва-Шем викликало неоднозначну реакцію. Наприклад в газеті «Jerusalem Post», у замітці двох польських авторів висловлюється обурення цим фактом.

В Ізраїлі наступні спроби визнати Шептицького Праведником світу зазнавали фіаско. Востаннє це питання розглядалось в Яд ва-Шем 2007 р. Після відмови комісії Яд ва-Шем визнати Шептицького Праведником світу, єврейська громада України в травні 2008 р. визнала його Праведником. «Ми хочемо віддати належне людині, що врятувала сотні євреїв, — сказав з цієї нагоди головний рабин України Моше Реувен Асман. - Ми маємо боротися не тільки з антисемітизмом, ксенофобією, але й пам'ятати своїх героїв, нагадувати про них підрастаючому поколінню». В пам'ять про Митрополита Андрея біля синагоги Лазаря Бродського в Києві посадили «Дерево Життя».

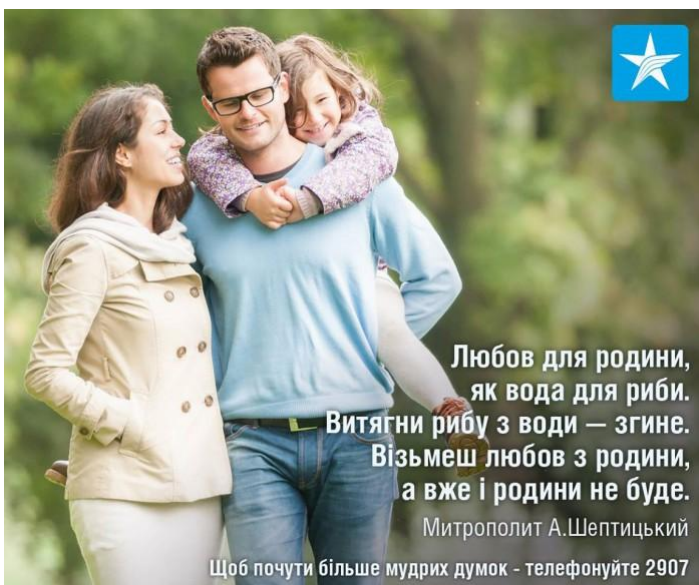
Проект «Зателефонуйте Шептицькому»

Починаючи з 1 травня, абоненти «Київстар» можуть зателефонувати визначному українцеві — Митрополиту Андрею графу Шептицькому, якому цього року виповнилося б 150 років. Послухати цікаві думки українського церковного діяча можна буде за безкоштовним номером 2907, який було обрано не випадково, адже Митрополит Галицький народився 29 липня 1865 року.

Усі цитати, які абоненти матимуть змогу прослухати, зібрані з письмової спадщини графа та предстоятеля Української греко-католицької церкви. За номером 2907 можна почути думки Митрополита про любов, родину, подружнє життя, про дитинство та виховання, а також про патріотизм, мистецтво, владу, державу і економіку. Також у окремому розділі голосового меню викладено історію роду Шептицьких.

Озвучив роздуми Митрополита Андрея графа Шептицького український актор Андрій Твердак. Музичним тлом міркувань Митрополита Андрея стала гітарна мелодія Михайла Вербицького у виконанні львівського музики Остапа Мануляка. Саме така музика була популярною на початку минулого століття, коли жив і працював Митрополит.

Проект «Зателефонуй Шептицькому» ініційовано управлінням культури Львівської міської ради у партнерстві з національним телеком-оператором «Київстар». Безкоштовний номер 2907 відкритий для дзвінків з 1 травня 2015 року, а сам проект триватиме до кінця ювілейного року. Номер 2907 доступний лише для абонентів «Київстар», в роумінгу послуга не надається.

Молитва Андрея Шептицького "За Україну і український нарід"

Саме Митрополит Андрей в 1933 році організував перший З'їзд "Українська Молодь – Христові". Таким чином започаткував традицію, яку було відновлено в Україні з'їздом "Шукаю Христа" в 1990 році. На з'їзді дарувався молитвенник, в якому було зібрано зразки молитов, випробуваних століттями в різних обставинах і культурах. Однією із них є Молитва Слуги Божого Митрополита Андрея "За Україну і український нарід".

«Всемогучий Боже і Царю всесвіту, спасителю наш, Ісусе Христе, що всім серцем любиш увесь людський рід і своїм безмежним промислом опікуєшся кожним народом зосібна!

Споглянь милосердно і на наш український нарід, і на кожний інший нарід, що з повною надією припадає до Тебе як до свого найліпшого Отця і премудрого Царя. Ми, діти цього народу, покійно послушні Твоїй святій волі, любимо всі народи, що їх Ти відкупив Своєю святою кров'ю на хресті, а передусім любимо щирою християнською любов'ю наш український нарід. Тим то з любови до нього, а радше з любови до Тебе, наш Боже, благаємо: Прости йому всі провини, поправ всі його злі нахили, а скріпи добрі нахили; змилосердися над ним у всіх його потребах. Борони його перед усякою кривдою й несправедливістю ворогів.

Зливай на нього безнастанно Твоє щедре благословення. Благаємо Тебе, наш Боже, про особливу опіку і поміч для нашого народу, щоб серед усіх переживань і спокус з боку світу, диявола і його слуг він міг завжди зберегти небесне світло віри, перемагати витривалістю у добрім всякі труднощі і завжди належати до благословенного Твого Божого Царства, і тут на цім світі і в небесній батьківщині.

Дай нам ласку, щоб ми всі до одного, залучені єдністю віри і союзом любови під Твоїм проводом і проводом святої Вселенської Церкви, йшли завжди дорогами правди і справедливості, любови та спасення. Пішли українському народові святих, великих своїх слуг, щоб прикладом і словом були його мудрими провідниками у всіх царинах народного, суспільного й громадського життя.

Провідникам нашого народу дай світло Твоєї премудрости з неба, дай йому численне і добре та святе духовенство!

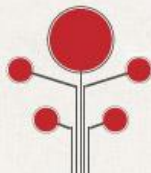
Заопікуйся його молоддю, щоб не тратила ласки святого Хрещення, щоб одержувала в родині й школі основне християнське виховання і виходила на пожиточних синів свого народу. Благослови всі наші родини, щоб батьки були зразковими й певними християнами, а матері визначались мудрістю, побожністю й дбайливістю у вихованні дітей. Заохоти багатьох із нашого народу до життя досконалішого, до святости. Поклич багатьох, у кожному поколінні, до монашого стану, до геройських жертв за справи Церкви й народу.

Просвіти всіх нас, нахили всі серця, щоб усі якнайліпше пізнавали й цінили святу католицьку віру і, визначаючи її, почували себе щасливими, стояли в ній непохитно, хоч би треба було понести й мученичу смерть, та й щоб по законах святої віри уладжували своє життя.

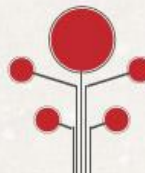
Благослови також і дочасне добро нашого народу.

Дай йому волю, щоб міг свobodно розвивати свої природні, Тобою дані, сили. Обдаруй його правдивою незіпсованою просвітою. Благослови його працю на всіх ділянках науки, мистецтва й добробуту та благослови всіх і все, щоб наш нарід, живучи мирно та щасливо, міг добре Тобі служити, а з Твоєю поміччю одержати вічну небесну Батьківщину.

А Ти, Пресвята Богородице, Непорочно-Зачата, Мати і Царице України, Святий Обручнице Йосифе, покровителю Вселенської Церкви, святий Архангеле Михаїле і ви всі, покровителі українського народу, опікуйтеся завжди цим народом, щоб він став народом святим, щоб сповнив своє Боже післанництво, щоб на вернув увесь Схід до світла віри, щоб причинився до світлого добра людського роду, щоб був поміччю і потіхою святої Вселенської Церкви та щоб приносив Вічному Цареві Безперестанну славу, честь і поклін на віки вічні. Амінь.

101 ПРИЧИНА ЛЮБИТИ УКРАЇНУ

ВЛАДИКА АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ

(Роман Марія Александр Шептицький)

Всеукраїнський Владика

Шептицький об'їхав всі землі, де проживали українці. Не лише Галичину, Буковину, Закарпаття та Велику Україну, але й українські громади у країнах Європи, Америки та Канаді.

Посол України у світі

В 1890 році виступає перед цисаревою Марією-Терезією як речник національних інтересів українців. Прихильне ставлення імператриці та її сина Йосифа II - заслуга митрополита Шептицького. Крім того, митрополит був вірільним (невиборним) членом галицького сейму та входив до австрійської «палати панів», яка була аналогом сенату чи палати лордів. У Шептицького були дуже хороші зв'язки з тогочасним Папою Римським, правлячими колами у Франції, Швеції, Швейцарії та Італії.

Добрий самаритянин

Заснував Українську лічницю, де усі, незважаючи на віру, національність чи мову, могли лікуватись безкоштовно. А також Порадню Матерів, де могли лікуватись жінки та діти.

Освітанин

Засновник багатьох навчальних закладів, зокрема: дівочої гімназії сестер Василіанок, Рідної школи, Духовної академії, інших шкіл та читалень. В австрійському парламенті активно виборював право на створення українського університету.

Філософ

Шептицький був глибоко переконаний, що здоровий патріотизм та піклування про власну громаду є засадничою християнською цінністю, оскільки відповідає постулату «люби ближнього свого як самого себе».

Великий будівничий

Загалом митрополит спорудив та утримував у Львові 21 будівлю, серед яких: 4 церкви, 4 школи, 2 монастирі, 4 бурси, 2 шпиталі, 2 наукові установи.

Опікун

У митрополичих лісах у Карпатах заснував літній табір для дітвори з малозабезпечених сімей та кілька сиротинців, на які сумарно було витрачено приблизно 20 млн. австрійських крон.

Меценат

Засновник першого Українського національного Музею. Всеможливо підтримував мистецтво: призначав стипендії митцям, закуповував їх твори, надавав приміщення під майстерні та відправляв закордон для навчання.

Природо- охоронець

У митрополичих карпатських лісах заснував кілька заповідників для збереження зникаючих тоді представників флори та фауни.

Економічний стратег

Будучи противником соціалістичних закликів, всіляко підтримував селянство і допомагав йому отримати землі. А коли було засновано Земельний банк, викупив більшість його акцій.

Висловлювання Андрія Шептицького

Майбутність належить тим народам, у яких подружжя є святою річчю, - у яких родинне життя чисте і святее

(митр. Андрей Шептицький, Послання, 1900).

Доки у вас у хаті не буде християнського ладу, - доки батько родини не буде добрим мужем для своєї дружини і добрим батьком для своїх дітей, доки жінка не сповнятиме як слід своїх обов'язків щодо свого мужа, доки батьки не дбатимуть про виховання дітей, доки діти не навчатися шанувати своїх батьків - доти і чоловік, і жінка, і діти не будуть добрими християнами, хоча б і до церкви ходили та інші християнські обов'язки виконували

(митр. Андрей Шептицький, Послання, 1900).

Дуже дбайливо застерігайте людей перед обмежуванням числа дітей, перед святотатським надуживанням подружжя та представляйте людям мерзенність гріха, який з батьків робить вбивників власних дітей

(митр. Андрей Шептицький, До духовенства 1939).

Любов не може йти в парі з ненавистю, бо ненависть чим більше звершена, тим більше з любови робить якийсь егоїзм. Можна своїх прав боронити і своїх прав доказати, але не шляхом ненависти до

других людей... а маєте ще й ту хибу, що свої гадки і свій спосіб бачення речей набто часто хочете накинати іншим навіть часом засобами насильства і сліпого терору.

(митр. Андрей Шеприцький)

Пам'ятайте про те, що ваша хата є першою і найважливішою школою, в якій ваші діти мають навчитися любити Бога і людей... Від першої хвилини, як тільки людина приходить на цей світ, треба їй, як тій маленькій рослині, сонця і роси згори, та доброї землі здолу. Зісохне рослинка, як цього не матиме!

(митр. Андрей Шептицький, Послання, 1900).

Хто на своєму місці працює для добра народу, виконуючи сумлінно обов'язки, той є ліпшим патріотом, ніж той, хто багато говорить, а мало робить.

Митрополит Андрей

Тільки для Вас маю жити, - для Вас цілим серцем і душею працювати, для Вас усе посвятити, – ба, навіть за Вас, як цього треба буде, й життя своє віддати”.

Використай у роботі

Пропонуємо форми та назви заходів приурочених відзначенню 150-річчю з дня народження митрополита Української Греко-Католицької Церкви Андрея Шептицького:

День генія:

- «Життя і чин - для України»;
- "Митрополит Андрей Шептицький: велет християнства та українства".

Вечір-портрет:

- «Вселенська постать Митрополита Андрея»;
- «Праведник світу»

- «Митрополит Андрей: постать на тлі епохи»

Урок видатної особистості:

- «Між історичною дійсністю та художньою фікцією: мультикультурний феномен Андрея Шептицького»

Круглий стіл:

- "Митрополит Андрей Шептицький: духовний пастир українства";
- «Митрополит Андрей на шляхах духовної єдності українців»

Відеоурок:

- «Андрей Шептицький – реалії хресного шляху»

Диспут

- «Митрополит Андрей Шептицький – велична постать української нації»;
- «Андрей Шептицький – Пастир, який творив націю».

Книжкова виставка:

- «Митрополит Андрей – доля людини і доля народу»;
- «Андрей Шептицький: життєвий шлях»

День інформації:

- «Увесь час серед людей і для людей: про митрополита А.Шептицького2

Вечір пам'яті:

- «Андрей Шептицький – Мойсей українського народу»;
- «Андрей Шептицький – пастир і філантроп»

Бесіди

- «Мойсей українського духа й культури»;

- «Як будувати рідну хату», присвячений пастирській та культурно-просвітницькій діяльності А.Шептицького»

Трансляція фільмів:

- «Як будувати Рідну Хату» (на основі послання Митрополита Андрея);
- «Світильник Істини»
- “Заповіт»
- “Царський в’язень”.

Додаток №1

Вечір-реквієм «Слідами Митрополита»

Звучить «Царю небесний...»

Читець 1: Бог створив Свою Людину,

І далі творить в ній усе:

І цю найменшу волосину,

І розум щедрий Він несе!

Господь – Любов. І навіть Сина

Дав за Спасіння всіх людей,

І Ним обожилась Людина,

Й припала до Його Грудей...

Й Людина стала сином Божим,

Й вселився в серце Дух Святий:

Постійно радісний, погожий,

Як сонця промінь золотий...

І дише Дух Святий, де хоче,
Й веде до Неба нас усіх,
І з серця Слово ллє пророче,
І кличе до Небесних Втіх....
Людину Бог створив як сина,
Тому усім нам Він Отець, -
Тому я Божая дитина,
Тому Господь – то мій Творець!..

(Іван Огієнко)

Ведучий: Бог створив чоловіка, щоб той пізнав Його, полюбив та служив Йому і за те заслужив собі на щастя вічне. Але Бог не лише є Творцем людини, але і Творцем народів. І кожний нарід має призначену ціль Від Нього. І щоб сповнити ту ціль Бог посилає такому народові вибраних мужів, які тому народові пригадують, спонукають виконувати те завдання. І так Бог вибрав ізраїльський нарід, дав йому ідею в одного Бога і в обітницю дану прародичам в прихід Спасителя-Месії, котрий відкупить весь людський рід від первородного і прочих гріхів. І тому посилає ізраїльському народові таких, як Авраама, який готовий пожертвувати свого сина Ісаака Богові, Якова, котрого наймолодшого сина продають його браття до Єгипту, як царя Давида, пророків, які пригадують про прихід Месії.

Ведуча: Так і наш український нарід має призначене йому завдання. І Бог послав йому своїх речників. Так для відродження національного життя послав йому національного пророка Тараса Шевченка, якому немає рівного в цілому світі. У простій рідній мові виразив

правди Божі, якими повинен поступати український народ. А другим таким пророком на релігійній і народній ниві став слуга Божий Митрополит Андрей Шептицький зі своїм наслідником Патріархом Йосифом. Слуга Божий Андрей глибоко відчував потребу часу – з'єднання всіх церков як призначене Богом завдання для нашої Церкви і українського народу.

Читець 2: Вірую

во єдиного Бога-Отця
Вседержителя і Всетворця,
що явився як небо в імлі,
як земля і як все на землі, -
вірую.

Вірую
в Бога-Сина Ісуса Христа,
що єдиним нам Господом став,
бо рожден був од Бога таки
перед всі попередні віки, -
вірую.

Вірую,
що як світло від світлих вершин,
Він від Бога правдивий Бог-Син,
і що Він, односущий з Отцем,
є початком всьому і вінцем, -
вірую.

Вірую,
що зійшов Він з небес ради нас,
щоб спасти всіх людей яко Спас,
через Духа й Марію святу
воплотившись в людину просту, -
вірую.

Читець 3: Вірую,
що за нас Він розп'ятись був рад,
що судив Його Понтій Пилат,
що страждав Він і вмер на хресті,
й поховали Його в сумоті, -
вірую.

Вірую
в те, що третього дня Він воскрес
і вознесений був до небес,
і сидить одесною Отця,
і що царство Його без кінця, -
вірую.

Вірую
також в Духа Святого, що десть
від Отця і від Сина увесь,
що однака їм слава й поклін,

що в пророках являв себе він, -
вірую.

Вірую
у єдину соборну святу
Всеапостольську Церкву – оту,
де хрещення змиває гріхи,
де воскреснуть прийдешні віки...

Амінь.

(Б.Стельмах)

Ведучий: Сьогодні, коли триває процес беатифікації Митрополита Андрея, ми, українці, повинні ще раз і ще раз перегорнути літописну книгу його життя, щоб зрозуміти людину, яка вражала своєю всебічною обдарованістю, своєю повагою і любов'ю до українського народу та інших народів.

Отже, хто він – Андрей Шептицький?

Ведуча: Його предки – галицькі бояри, прибічники галицьких князів, отримали земельні володіння 1284 р. від князя Лева Даниловича. Мати – полька, батько – граф Іван Шептицький, хоч римо-католик, все ж українець за походженням. Отже – українсько-польська родина, а не польська, як твердить дехто. Додаймо, що троє з роду Шептицьких були в XVIIIст греко-католицькими єпископами і митрополитами.

Ведучий: 29 липня 1865 р. – в маєтку Прилбичі на Яворівщині в родині Софії та Івана Шептицьких народжується син. Майбутньому Митрополиту при хрещенні дають одразу три імені Роман-Марія-Олександр.

Ведуча: Вже в дитинстві відчував тягу до церкви. Під час служби в австрійському війську ніколи, навіть під час хвороби, не пропускав Служби Божої. А здоров'я в цьому могучому, як дуб, юнакові не дописало. Тяжка скарлатина ускладнилася ревматизмом, який давався взнаки все життя і став головною практичною причиною інвалідності.

Читець 4: Жаль

Як настане весна Божа,
Степ зазеленіє.
Яких тільки нема квіток!
Аж серце радіє:
Ряст, барвінок, чебрець, зорі,
Васильки і рута.
Пахнуть квітки, але в іншій
Сховалась отрута.
На все, братця, Божа воля,
Всьому є причина.
Так і в світі помішані
Радість і кручина.
Бо як глянеш, то побачиш,
Що не всі сміються:
Більш тих, братця, поміж нами,
В кого сльози ллються.

Всяка біда, горе – в серці,
Мов гадюка лазить;
Та все ж кине: загоїться
Там, де воно вразить...
А он горе – з його часто
Душу свою гублять:
Коли любиш щирим серцем,
А тебе не люблять;
Коли сохнеш од печалі,
Самі сльози ллються,
Ждеш хоч ласкавого слова,
А з тебе сміються.

Хор: *«Отче наш...»*

Ведучий: Юного графа, винятково здібного юнака, цікавила філософія, юридичні науки, історія, зокрема – історія Батьківщини, доля якої вже з молодих років була йому небайдужа.

Ведуча: Однією з основних ідей Романа Шептицького стало релігійне об'єднання українського народу через оновлення і розповсюдження Української греко-католицької церкви.

Ведучий: 1883 р. – майбутній митрополит складає в Краківській гімназії св. Анни іспити зрілості – матуру, після чого вступає до дійсної військової служби, одночасно слухає лекції на юридичному факультеті славнозвісного Ягеллонського університету.

Ведуча: Після цього продовжує навчання у Вроцлаві – одночасно на юридичному, теологічному та філософському факультетах, опісля повертається до Кракова.

1888 р. – здобуває вчений ступінь доктора теології.

До 1890 р. Роман Шептицький студіює правничі та філософські науки в Мюнхені та Відні.

Ведучий: Весна 1886 р. – молодий граф їде до Риму. Тут оглядає старі храми і музеї, слухає лекції славних теологів. 9 травня 1886 р. відбував Службу Божу, котру править сам Папа, Лев XIII, а потім був представлений до папського благословення. Коли граф Роман впав на коліна перед Папою, щоб прийняти благословення, він сказав Папі про свій намір пов'язати життя зі служінням Богові. Папа був дещо здивований, але і втішений.

Ведуча: Повернувшись додому, молодий граф повідомив своїх родичів про свій план перейти на східний обряд, вступити до Василіанського Чину та посвятитись на службу народу і церкви своїх предків. Зрозуміло, що вони зажурились, бо розуміли, що втратять сина. Батьки засумнівались. Мати – як це бачимо з її щоденника – і раділа з рішення сина, і жаліла його молодих років. Батько розумів сина, але радив йому ще зачекати, перевірити своє рішення.

Ведучий: Осінь 1887 р. – граф їде до Києва, там знайомиться з провідником старшого покоління українців істориком Володимиром Антоновичем. Тут, у Києві, граф побачив, що необхідно допомогти народові вийти з упадку і визволитися з неволі. там, у Києві, рішення 22-літнього юнака закріпилося і стало непохитним.

Читець 5: *Мій творець*

Чого душа моя до Неба,
Немов та квітка до роси,
Орлом все тягнеться до Тебе –
Джерела Творчості й Краси?
На власний Образ і Подобу
Створив Ти в вічності мене,
Тому в душі твоєю оздобу
Ношу. як сонечко ясне!..
Тому душа до Тебе лине,
Немов дитина до отця.
Моє горіння це єдине:
Пізнати Бога і Творця!..

(Іван Огієнко)

Пісня «Йдеш за хрестом»

Ведуча: 23 травня 1888 р. молодий граф Роман написав свою постанову стати ченцем на пергаментовій урочистій грамоті, яку сховано до родинного архіву.

Ведучий: 28 травня 1888 р. – батьки відвозять його до монастиря оо. Василіан в Добромилі, де він і залишився для служби Богові і нашому народові.

Ведуча: В монастирі, спочатку як новак, а після складення монарших обітниць, як брат Андрей (це ім'я вибрав на честь апостола Андрея Первозванного, мученика за віру)

сповняв всі строгі правила й обов'язки. Спав на твердому тапчані, вставав вдосвіта, слухав Служби Божої, молився, постив, лежав хрестом, виконував різну фізичну роботу, а, крім цього, вчився богослов'я та здавав іспити.

Ведучий: Минуло 8 років, настав 1895 р. – монах Андрей став ігуменом Василян у Львові, почав розвивати місійно-проповідницьку діяльність. 1898 р. – стає професором богослов'я в монастирі Василян у Кристинополі.

Ведуча: 1899 р. – до монастиря в Кристинополі прийшла звістка, що Папа Лев XIII призначив о. Андрея єпископом у Станіславові.

Ведучий: 24 вересня 1899 р. – Андрей Шептицький стає владикою у Станіславові.

Ведуча: Недовго, всього півтора року, був Андрей Шептицький владикою у Станіславові. Але за той короткий час лишив по собі вдячну пам'ять: почав будувати духовну семінарію, заснував бібліотеку, якій подарував біля 4000 томів та зобов'язувався давати щороку 1200 корон на її утримання.

Читець 6: Моя Покрова

Один Господь моя Покрова,

Защита вірна й Охорона, -

Й Оселя Вічная готова

Усім в просторах його Лона!

На Нього вся моя надія,

На Нього вірні сподівання,

І з Ним – моя спасення мрія

До ночі пізньої від рання!
Господь – моя все творча Сила,
Це Він дає мені Науку,
Його Десниця орлокрила,
Одна веде мене за руку!..

Хор: *«Нехай сповняться уста наші...»*

Ведучий: 17 січня 1901 р. Владика Андрей – колишній Роман граф Шептицький – урочисто прийняв правління Львівської Архидієцезії.

Ведуча: Свідок цієї події о. Мирок Данилович згадує, що коли Митрополит вийшов до людей, Він виголосив знаменні слова:

Ведучий: «Різні люди всіляко можуть думати та говорити про мене. Але я хочу, щоб усі це знали і розуміли, що, коли я обіймаю становище митрополита руського (тобто українського), то я ним хочу бути і ним буду».

Ведуча: Серед присутніх у церкві св. Юра було багато польських аристократів. Вони зрозуміли, що втратили молодого графа назавжди.

Ведучий: Будучи Митрополитом 43 роки Андрей Шептицький здобув собі безмежну любов і пошану не лише галичан, але і всіх свідомих українців цілого світу. Відому українські письменники Михайло Павлик та Іван Франко часто відвідували Митрополита. Відзначаючи його працю, характер, людяність і патріотизм, вони ставилися до нього з найвищою пошаною.

Ведуча: Чужі ж, ті, що були ворожі українському народові і Церкві, боялися його розуму і впливу.

Ведучий: Щоб духовно об'єднати весь український народ, де б він не жив, Митрополит Шептицький – наче апостол Павло, на якого Він і схожий своїм аристократичним походженням, правовою і філософською освітою, широким людським світоглядом – об'їхав всі землі, де проживали українці: не лише цілу Галичину, Буковину, Закарпаття та Центральну і Східну Україну, не лише українців в Америці, але навіть малі гурти заробітчан в Німеччині та в Англії. А коли не міг їхати до них особисто, то – знов наче невсипущий апостол Павло – посилав їм послання та пастирські листи.

Ведуча: Митрополит Андрей Шептицький є не лише великим українським церковним діячем. Він також великий народний діяч і патріот. Перш за все він найбільший меценат і покровитель української культури – мистецтва, науки та школи.

Ведучий: Найбільшим культурним досягненням Митрополита є заснування, організація і матеріальне забезпечення Українського Національного Музею у Львові (1913 р.). До заснування цього музею галичани не мали жодного музею, де були б зібрані зразки старої культури. Для розміщення тисячі старих ікон, образів, іконостасів, тканин, строїв, килимів, книг, грамот, зброї і т.д., він закупив велику палату у Львові, витративши 2 млн. корон і забезпечив його утримання.

Ведуча: Митрополит був великим любителем. знавцем та опікуном малярства. Він вмів сам малювати, чого навчила його мати, що була сама талановитою художницею. і лишила чимало образів, котрі прикрашають тепер митрополичі палати.

Митрополит підтримував щедрими стипендіями митців-малярів Олексу Новаківського, Модеста Сосенка, Осипа Куриласа, Якова Струхманчука та ін.

Ведучий: Відзначився також Митрополит Андрей і у розвитку української школи. Він створив величаву Українську Гімназію Сестер Василіанок, котрій подарував величезний будинок – чи не найбільший у Львові! Митрополит збудував велику Бурсу Рідної Школи на 120 учнів у Львові та щедро дарував на різні українські бурси, гімназії, школи. Останнім визначним вкладом Митрополита в розвиток науки є заснування та фінансування Української Духовної Академії та її наукових, богословських видань.

Читець 7: З кадилиць срібних дим снується

І гине в облаках склепінь.

В монастирі вечірній спів кінчиться,

Гасять свічки, ідуть. Якась черниця

Під образом клячить, мов тінь.

Сама-одна, посеред стін святині,

Не молиться, в іконі топить зір.

А на іконі трави, квіти сині,

І Мати Божа клякла при дитині –

Здалека видно пасмо гір.

А на іконі небо, сонце сяє,

Метелики літають на квітках,

В дорослім житті коник польний грає,

Пречиста мати сина вповиває

І поцілуй складає на устах.

Воно ж таке маленьке – а сміється!

До мами білі руки простягло...

Посеред зимних стін клячить черниця,

Вдивилася в ікону – щось їй сниться.

Де? І коли воно було?

Хор: *«Богородице Діво...»*

Ведуча: Українська убога шкільна молодь та українські сироти мали в особі Митрополита люблячого опікуна і добродія. Сотні сільських та убогих міських хлопців закінчили бурси, де мали дах, їжу і опіку.

Ведучий: Особливу увагу звертав Митрополит на дітвору найубогіших міських верств, що жили в брудні і вологих будинках у передміських завулках. Для цієї дітвори Митрополит заклав спочатку «Вакаційну Оселю» для сотень дітей, а пізніше велике Літництво, тобто літні табори, в митрополичих лісах у Підлюті в Карпатах.

Ведучий: Одне з найперших місць у благочинній діяльності Митрополита Андрея посідає відкриття Української Лічниці, яку він створив і фінансував власними коштами на Городецькому передмісті у Львові. Хто б туди не приходив – не зважаючи на різницю віри, раси чи національності – отримував безкоштовну лікарську пораду, допомогу, ліки, а часто і харчування.

Ведуча: Хоча Лічниця мала в основі християнське добродійство, проте вона мимоволі українізувала городецьке передмістя, бо всі ті бідні хворі були різної національності, і вони знали, що це милосердний

український Митрополит створив і утримує цю Лічницю і допомагає їм.

Ведучий: Львів – українське місто, проте завжди було багатонаціональним. Велика любов до українського народу в Митрополита Андрея поєднувалася з шаною та любов'ю до інших народів. відомо, що на території Західної України в довоєнні роки проживало багато євреїв, які були чесними і працьовитими людьми. Він поважав їх звичаї, а староеврейська мова нагадувала йому церковно-слов'янську.

Ведуча: За наказом Шептицького в церквах і по підвладних йому монастирях переховували багато євреїв, переважно дітей. Як твердять очевидці, що лише Митрополит врятував від 300 до 400 єврейських дітей.

Читець 8: Хвала Йому, що я у світі цьому...

Повніє Ним усе єство моє,
І тільки серце вістку подає...
І чує кволу ритміку втоми.
Люблю життя, мов кучеряве море,
І музику земну і неземну,
Я ще біжу і хай не здожену...
Зусиль моїх ще доля не поборе.
Нехай пройду частину шляху соту –
Поволі треба бігти, треба йти
У бурі грози, сил круговороту.
Хай хвилі б'ють і піняться позаду, –
Та щоб навік позбутись суєти,

Зібрати треба кошіль винограду.

(Гнат Діброва)

Пісня «Бог - Любов»

Ведучий: Коли ми візьмемо до уваги все життя Митрополита Шептицького та всю його діяльність, то не зможемо не помітити, що основною рисою його видатної особистості є його глибока християнська релігійність. Основою її є наука Христа, а втіленням і носієм – єдина Христова Церква.

Ведуча: Служити Церкві, Христові і Богові – це не значить лише умертвлювати себе та молитись, це значить любити ближніх. Бо любов без діл – мертва. Ось так з любові до Бога та із служіння Церкві випливає потреба безупинної праці для ближніх – перш за все для свого народу.

Ведучий: Ось такою була християнська філософія українського Митрополита Андрея Шептицького, який умів дбати про всебічний розвиток нації. Зроблене Митрополитом йде на благо усієї нації і тепер, і у вимріяному майбутньому нашого великого народу.

Читець 9: Людина – Образ і Подоба

Свого Господа Творця, -

Вона тим світові оздоба,

І Син Небесного Отця!

Людина – то Подоба Божа,

Вона в пошані мусить бути,

Вона в природі, як госпожа,

Й велична в світі в неї путь!..

Людині треба довіряти,
Подоба ж Господа вона:
Бо нас одна зродила мати –
Адама праотця жона!

(Іван Огієнко)

Хор: *«Боже великий, єдиний...»*

Література

1. Білас Я. Митрополит Андрей Шептицький і проблеми національно - визвольного руху українців: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук: спец. 09.00.11 / Я. І.Білас; Ін-т філос. ім. Г. С.Сковороди НАН України. - К., 2003. - 23 с.
2. Ідзьо В. Митрополит Андрій Шептицький на шпальтах російської преси та часопису українців у Росії «Украинская жизнь» у 1914 - 1917 роках ХХ століття / В. Ідзьо. - Львів: СПОЛОМ, 2007. - 51 с.
3. Крупа Л. Вплив митрополита Андрея Шептицького на суспільне і культурно-просвітницьке життя в Галичині кінця ХІХ - першої половини ХХ століття: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук: спец. 07.00.01 / Л. Л.Крупа; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. - Чернівці, 2003. - 20 с.
4. Липинський В. К. Релігія і церква в історії України / В. К.Липинський. - К.: Фотовідеосервіс, 1993. - 128 с.
5. Митрополит Андрей Шептицький: життя і діяльність: документи і матеріали 1899 - 1944 років. - Т.2: Церква і суспільне питання; Кн. 1: Пастирське вчення та діяльність / за ред. А. Кравчук. - Львів, 1998. - 572 с.
6. Шевців І. Християнська Україна: вибрані твори / І. Шевців; упор. і наук. ред. А. Колодний. - К. - Дрогобич: Коло, 2003. - 468 с.
13. Шептицький А. Як будувати Рідну Хату? / А. Шептицький. - Львів: Свічадо, 1999. - 48 с.
7. Шептицький Я. К. Отець Климентій Шептицький: життєпис на підставі архівних матеріалів родини Шептицьких / Я. К.Шептицький. - Львів: Свічадо, 1996. - 95 с.
8. Яцишин У. Внесок Української греко-католицької церкви у виховання патріотичного світогляду галицької молоді / У. Яцишин // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. - 2009.-Вип.21.-С.185-188.
9. В. Ленчик. Визначні постаті Української Церкви: Митрополит Андрей Шептицький і Патріарх Йосип Сліпий. – Львів, 2001.– Т. 1.
10. А. Кравчук. «Митрополит Андрей Шептицький та Іван Франко про християнську соціальну акцію» // Соціальна доктрина Церкви. –Львів,1998.–Т.3.

Список використаних джерел:

1. Андрей Шептицький – глава Української Церкви, Митрополит Галицької [Електронний ресурс].-Електрон. дані.- Режим доступу: <http://www.refine.org.ua>.
2. Андрей Шептицький і рух ОУН-УПА [[Електронний ресурс].- Електрон. дані.-Режим доступу:<http://ugcc.dn.ua/index/php?...>- Заголовок з титулу екрану.- Мова:укр.- Перевірено: 09.11.2010.
3. Волошин Л. Митрополит Андрей Шептицький – опікун і меценат українського мистецтва [Електронний ресурс].- Електронні дані.- Режим доступу: [http:// www.ugcc/Lviv.ua/index/php?](http://www.ugcc/Lviv.ua/index/php?).
4. Митрополит Андрей Шептицький і українська молодь [Електронний ресурс].- Електрон. дані.- /Режим доступу: [http:// sheptytsky. uacc.org.ua/print.php?...](http://sheptytsky.uacc.org.ua/print.php?...)
5. Митрополит Шептицький [Електронний ресурс].-Електрон. дані.- Режим доступу: [http:// risu.org.ua/ ua/ index/ monitoxing/ ... /38695/](http://risu.org.ua/ua/index/monitoxing/.../38695/).
Політична діяльність Митрополита Андрея Шептицького [Електронний ресурс].- Електрон. дані.- Режим доступу: [http: // ugcc/dn/ua / index. Php?...](http://ugcc/dn/ua/index.Php?...)
6. Кахане Д. Рабин і митрополит / Д.Кахане // Людина і світ.- 2003.- №3.- С.2-7.
7. Косів М. З його духа печаттю: [до 145-річчя від дня народж. А. Шептицького]/ М.Косів // Літ. Україна.- 2010.- 29 лип.- С.6.
8. Перкун В. Печатка митрополита Андрея Шептицького / В.Перкун // Людина і світ.- 2003.- №5.- С.39-40.
9. Степовик Д. «Пастир неустрашимий»: [до 130-річчя від дня народж. А.Шептицького] / Д.Степовик // Укр. культура.- 1995.- №7-8.- С.8-9.
10. Федунь М. Твори А.Шептинського в контексті української літератури /
11. М.Федунь // Слово і час.- 2005.- №7.- С.56-60.
12. Чубукова Т. Андрей Шептицький / Т.Чубукова // Історія в шк. України.-2009.- №10.- С.25-28.
13. Урядовий портал <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1330-18>
14. Молитва митрополита Андрея за українську родину [Електронний ресурс] // Українська Греко-Католицька Церква: офіційний Інтернет-сайт. – Режим доступу: <http://old.ugcc.org.ua/ukr/library/family/>.

Зміст

1.	Постанова Верховної Ради України.....	5
2.	Вступ.....	6
3.	Політична діяльність митрополита.....	10
4.	Митрополит Шептицький і українська культура.....	11
5.	Благочинність та меценатство.....	14
6.	Діяльність митрополита за радянської та нацистської окупації.....	15
7.	Митрополит і українська молодь.....	17
8.	«Праведник світу».....	22
9.	Проект «Зателефонуй Шептицькому».....	23
10.	Молитва Андрея Шептицького «За Україну і український нарід».....	24
11.	Висловлювання Андрея Шептицького.....	27
12.	Використай у роботі.....	28
13.	Додаток №1.....	30
14.	Література.....	47
15.	Список використаних джерел.....	48

Методичне видання

Мирополит Андрей Шептицький
(до 150-річчя з дня народження)

Відповідальна за випуск:

Гриб М.А.

Редагування:

Гриб М.А.

Комп'юльне опрацювання:

Слободян О.Л.

Підписано до друку 2015р. Формат 21х14,7

Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman

Друк різнографією. Наклад 40 примірників.

Віддруковано з готового оригінал – макета Ярмолинецька ЦРБ

Смт. Ярмолинці, площа 600-річчя Ярмолинець, 1а

~ 50 ~

